

ANNA HOLLMANNIN HÄVIÖ

 SAGA
EGMONT

Gustav Frenssen

ANNA HOLLMANNIN
HÄVIÖ

 SAGA
EGMONT

Gustav Frenssen

Gustav Frenssen

Anna Hollmannin häviö

SAGA Egmont

Anna Hollmannin häviö

Translated by Maila Talvio

Original title: *Der Untergang der Anna Hollmann*

Original language: German

Cover image: Shutterstock

Teos on julkaistu historiallisena dokumenttina, jonka kieli kuvastaa
julkaisuaikansa näkemystä.

Copyright © 1911, 2022 SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788728131930

1st ebook edition

Format: EPUB 3.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

This work is republished as a historical document. It contains contemporary use of language.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

ENSIMÄINEN LUKU.

Neljä tai viisi vuosikymmentä sitte nai nuori blankeneseläinen merimies Guldtien vanhaa sukua — ei luotsintytärtä, jonka hänen tätinsä olivat määränneet hänelle, vaan jonkinlaisen ruskean, nyrpeän tytöntapaisen, joka eräänä sunnuntai-iltana oli Etzerin rämeiltä eksynyt johonkin blankeneseläiseen tanssisaliin.

Sukulaiset olivat hyvin harmissaan ja nuori mies sai kuulla sen heti ensi päivänä. Mutta kun toisena päivänä eräs vanha, teräväkielinen täti kysyi, miten monta tuhatta kappaletta polttoturvetta nuori emäntä oli tuonutkaan taloon, niin hän viskasi hänet ulos ovesta. Eihän häntä enään senjälkeen käynyt kiusottelemisen, vaikka mielikin olisi tehnyt ja vaikka sukulaiset siitäkin syystä olisivat suoneet hänen elävän kauvemmin; sillä hän läksi kolmantena päivänä Anna Hollmannilla Senegambiaan, sai laivalla kuumetaudin ja kuoli siellä. Hänen leskensä, joka luonnostaan ja rämeiden keskellä vietetyn nuoruutensa vaikutuksesta oli arka ja yksinäisyyteen taipuvainen sekä lisäksi miehensä varhaisen kuoleman takia nyreissään, erkani nyt kokonaan sukulaisista. Hän nimitti heitä halveksien »roskajoukoksi» ja kielsi lyhyeen tapaansa pientä poikaansa, jota hän aina kutsui hänen täydellä nimellään Jan Guldt'iksi, seurustelemasta heidän kanssaan.

Hän vietti karua, köyhää elämää matalassa, olkikattoisessa töllissä rannalla, jossa sellaisia siihen aikaan vielä oli paljon, yhdessä taemmista vuokra-asunnoista, johon kuului kamari ja keittiö, sekä elätti itseään aamusta iltaan pesemällä ja parsimalla vaatteita kymmenkunnalle

merimiehelle. Siinä hän tarkasti piti kiinni pennistä ja saattoi yhdenkin pennin takia nostaa kiukkuisen, itsepintaisen rähäkän, mutta tästä painui hänen poikansa nuoreen sieluun uskollisuuden ja hiljaisen, jäykän velvollisuudentunnon kuva.

Äiti puhui vähän ja tokaisi nekin vähät äreästi tulemaan, tehden samalla kädenliikkeen, ikäänkuin hän olisi työntänyt luotaan jotakin vastenmielistä. Mutta siinä vähässä mitä hän sanoi, antoi hän pojan sielunelämälle sen ensimmäisen suunnan. Hän ei sisunsa katkeruudesta tuonut ilmi muuta kuin miehensä kuolemaa koskevia seikkoja ja siinä yhteydessä älmensi hän aina tulemaan, että Hollmannit, samaisen Anna Hollmannin isännät, kiusasivat laivansa miehistöä nälässä ja muussakin kurjuudessa ja että he olivat syypäät hänen miehensä kuolemaan. Hän kertoi vielä senkin, että pojan isoisä Holmannien palveluksessa oli saanut surmansa. Hän oli kerran yhdellä heidän laivallaan mennyt Brasiliaan, luultavasti olemaan osallisena jossakin huonossa, joka tapauksessa lainvastaisessa yrityksessä ja sille tielleen hän oli jäänyt. Näistä molemmista tapauksista hän haasteli, tavallisesti äreiden yksinpuhelujen muodossa. Kun hän sitte oli puhunut loppuun ja taasen äänetönnä istui kumartuneena merimiestensä karkeiden, harmaiden villasukkien ja paksujen paitojen ääreen, lausui hän vielä kerran julki mielipiteensä, kooten äkeän arvostelunsa Hollmanneista seuraavaan muotoon: »Se oli heidän tahtonsa! Heidän tahtonsa se oli, Jan Guldt. Murhamiehiä he ovat!» Pieni poika häntä vastapäätä kuunteli tätä hänen alituista toisteluansa halukkaasti, sillä hän oli hänen aito poikansa ja imi sanat veriinsä.

Hänen kasvaessaan kävi äiti yksinäisen elämänsä ja katkerien ajatustensa vaikutuksesta vähitellen niin ihmispeloksi ja harvapuheiseksi, ettei hän enään vaihtanut sanaa kenenkään kanssa, kun ei hän enään uskonut

kehenkään. Vähitellen tuli hän puhuneeksi vain toisten puheen joukkoon, kun joku hänen merimiehistään oli kertonut jostakin haaksirikosta. Istuen karkeiden, harmaiden sukkien, paitojen ja jakkujen keskellä, lieden laidalla, tulen ääressä, joka kiehutti hänen laihaa kahviaan, puhui hän silloin pojalle hänen isästään, jonka oli pitänyt kuolla niin nuorena, ja isoisästään, joka ehkä vielä tänäkin päivänä virui vankina jossakin kaukana Brasiliassa, sentähden että hänen Hollmannien käskystä — tietenkin vastoin omaa tietoaan ja tahtoaan — oli täytynyt tehdä jotakin pahaa. Ja miten paljon merimiehiä Hollmannit vielä senkin jälkeen olivat lähettäneetkään kuolemaan?! Sellaista väkeä olivat Hollmannit! Ja olleet sellaisia jo sata tai kaksi sataa vuotta. Niin hän sanoi. Ja hetken vaiettuaan kohotti hän vielä kerran päätään ja sanoi: »Eikö se ole totta, Jan Guldt? Eikö se ole totta?»

Poika istui toisella puolen valkeaa ja raivostui molempien kuolleiden ja kaikkien noiden muiden kohtalosta. Hän katsoi äitiin likekkäin lepäävine silmineen ja sanoi, rohkeat kasvot vilkkaan vihan vallassa: »Jos Hollmannit vielä elävät, kun minä tulen suureksi, niin saat nähdä vaan, äiti! Silloin sanon heille suorat sanat!»

TOINEN LUKU.

Kun hän tässä seurassa, tämän yksipuolisen keskustelun ravitsemana oli tullut neljäntoista vuoden vanhaksi ja jo katseli laivaa lähteäkseen ensimmäiselle retkelleen, äkkäsi hän eräänä varhaisena sunnuntaiaamuna rannalla pienen veneen, jolta laivanpotkuri oli rikkonut perän. Hän joutui kuuman kiihkon valtaan, juoksi pientä hampurilaista urheilijajoukkuetta vastaan, joka, pojat puettuina valkeihin puseroihin ja laulaen, asteli tietä, ja pyysi nopein sanoin, että vene pelastettaisiin hänelle ennenkuin paikalle ehtisivät kalastajat, jotka muuten aina korjasivat haltuunsa senkaltaisen tavarat. Matkustavaiset nuorukaiset mielistyivät poikaan, joka kuumien silmien seisoessa heidän edessään, ja hänen pyyntönsä, joka antoi heille tilaisuutta osoittaa voimiaan ja taitoaan, huvitti heitä suuresti. Heitä juoksi neljä miestä kauvas veteen, he toivat veneen maihin, vetivät sen rannalle, kävivät siihen kiinni ja kantoivat sen puutarhaan. Sitte he entistä reippaampina ja laulaen jatkoivat matkaansa.

Vene virui nyt pienessä, piiloisessa puutarhassa, käyrien luomupuiden suojassa ja auringonvalot liukuivat, aina kun hiljainen tuuli löyhytteli molempia puita, leikkien ja lepatellen ja vailla kaikkea vakavuutta edestakaisin pitkin sen pintoja. Ja pojassa kasvoi kasvamisestaan epäily, saisiko hän siitä kalua. Tehdäkseen lopun epäilyksistä virkkoi hän vihdoinkin itsekseen: »Tahdonko minä? Vai enkö minä tahdo?» Ja äidilleen, joka katsahti ulos keittiön ovesta, hän sanoi: »Minä olen sen päättänyt, äiti, etten syö ennenkuin

veneessäni on uusi peräkeula. Ei siis puhuta syömisestä eikä juomisesta ennen sitä.»

Ensin sahasi hän siististi poikki lautojen rikkoutuneet päät. Sitte piirsi hän vanhaan tammiseen tynnyrinpohjaan, jota hän kauvan oli säilyttänyt, uuden veneenpeilin ääriviivat; sitte hän laudasta sahasi piirustetun pinnan ja se työ maksoi aika vaivan. Hän auttoi taskuveitsellään ja sitä piti alituisesti teroittaa. Hän teki työtä sellaisella kiihkolla, että aina kun tuulenhenki kävi luumupuissa, ajaen valotäpliä sinne tänne, hikikarpalot välkkyivät hänen punertavissa hiuksissaan.

Kun äiti, joka silloin tällöin katsahti pienestä, sameasta keittiön ikkunasta, huomasi työn menevän toiseen päivään, rupesi häntä huolestuttamaan. Tuntien pojan ja tietäen hänet joka suhteessa itsensä kaltaiseksi, nousi hän ennen aamunkoittoa, taittoi suuren kappaleen leipää, pani sen paperiin ja asetti käärön vanhan karviaismarjapensaalle, ikäänkuin joku matruusi siitä kulkiessaan olisi heittänyt sen siihen. Poika näkikin käärön, haistoi leivän tuoksun ja tiesi paikalla — äitinsä poikana — mistä se oli kotoisin; mutta hän pysyi päätöksessään kunnes vene iltapäivällä oli täydessä kunnossa.

Seuraavana päivänä ryhtyi hän taasen työhön, teki veneeseen maston ja peräsimen ja valmisti kellahtavasta, paikatusta lakanasta, jonka muuan kalastuskaljaasin matruusi-vietävä oli jättänyt hänen äitinsä haltuun, kaikesta päättäen ainiaaksi ja omansa kokonaan unohtaen, mukiinmenevän purjeen, sekä pani kaikki muutkin kappaleet kuntoon. Samana iltana kutsui hän vielä kokoon leikkitoverinsa, jotta he tulisivat viemään hänen venettään vesille. Se oli isän ajoilta asti virunut kanakopissa ja nyt hän oli sen korjannut.

He tulivatkin ja asettuivat veneen ympärille, lausuen arvosteluja lujalla äänellä ja kauvan ja kiihkeästi kiistellen

sen tiiviyydestä ja syvässäkäynnistä, kuten kaikesta muustakin. Äkkiä huomasivat he, että tämä kaikki pian nähtäisiin, vaikenivat, kävivät kiinni veneeseen ja kantoivat koko pienen vehkeen rantaan.

Sattumalta joutui naapurin poika, joka oli jonkun verran vanhempi, kotinsa ikkunasta näkemään pienen kulkueen. Hän oli vasta palannut ensimmäiseltä retkeltään tropiikista, tuoden mukanaan malaarian, ja vietti nyt ikäviä päiviä äitinsä majassa, odotellen kaikkinaisia saavuttamattomia asioita ja varsinkin Jan Guldtia, joka vallan pursui elinvoimaa; sillä hän oli — malaariaa lukuunottamatta — luonnostaankin äreä ja kitupiikkimainen. Hän huomasi paikalla veneen oudon, tylpän ja kömpelön muodon, karkasi ulos ovesta, tarttui keltaisine, laihoine käsineen ohueen, vaaleaan tukkasänkeensä ja huusi ääneensä, pyöreät, veltot kasvot yhtenä nauruna: »Hooi! laivaa lasketaan telakasta! Tulkaa katsomaan, Jan Guldt laskee laivaa telakasta!»

Tämän kuulivat muutamat vanhat kalastajat ja lapset ja ajattelivat: »Mikäs nyt on Paul Grienillä? Mitäs hän nyt naukuu — tavallisestihan hän maukuu?» ja heitä ilmestyi kaikkiin nurkkiin ja he läksivät mukaan rantaan. Vanhat sanoivat: »Hän on taittanut pyrstön venepahaiselta ja laittanut sille uuden!» Lapset nauroivat ja menivät Jan Guldtin puolelle, josta he pitivät kuten lapset pitävät tulesta, ja yltyivät kehumaan: Jan Guldt tekee mitä ikinä vaan tahtoo! Kun hän kovertaa puolenmarkan limpun, niin siitä tulee vene!» Paul Grien venytti keltaista, velttoa naamaansa ja huusi entistä äänekkäämmin: »Katsokaa Jan Guldtin puolenmarkan limppua ... Ei vaan Jan Guldtin rahakolikkoa!»

Paikalle kokoontui aika joukko ihmisiä. Huudettiin ja tungselttiin ja kun kellertävä virnistelijä vielä tyrkkäsi kantajia, solui vene kovasti kolahdellen patokiviä vastaan vesille. Jan Guldt hyppäsi veneeseen.

Hänen hyvä ystävänsä Karl Kröger, vilpitön, rehellinen sielu, tahtoi osoittaa, että hän ottaa osaa kaikkiin hänen kohtaloihinsa ja on nytkin hänen puolellaan. Hän seurasi ystäväänsä ja virkkoi tynesti kuin vanha pursimies: »Lakatkaa nyt jo nauramasta! Pois kädet!» ja työnsi veneen rannasta.

Vene kellui kummasti vedessä, ikäänkuin se olisi ujostellut eikä oikein uskaltanut lähteä liikkeelle. Edestä se nousi liian korkealle ja takaa se painui liian syvälle, lisäksi se oli saanut vuodon, josta syöksyi sisään siro pieni vesisäde.

Karl Kröger tuumi, että olisi paras pysytellä rannalla. Mutta Jan Guldt istui paikallaan synkän muotoisena, piti peräsintä ja isoakuuttia ja ohjasi suoraan vastarannalle. Vuorovesi oli juuri korkeimmillaan, joten ei ollut juoksua. Tuulikin oli suotuista. He pääsivät siis pian toiselle puolelle ja vene, puolillaan vettä, työntyi rantaan.

Hän astui maihin, nousi jonkun verran ylemmä rannalle ja katsahti Blankeneseseen päin. Ja hänen kasvonsa olivat sen näköiset, että olisi luullut hänen aikovan syödä Blankenesen suuhunsa, mutta hän ei liikahtanut paikalta. Karl Kröger tyhjensi veneen vedestä, repi suuren, punaisen nenäliinansa kappaleiksi ja paikkasi vuodon. Tilkittyään sen hyväksi huusi hän toverilleen, että hän tulisi veneeseen. Mutta tämä murjotti täydessä vihassa eteensä, ravisti päätään ja nauroi halveksivasti. »Häinkö lähtisi takaisin noiden ihmisten luo? Johan nyt! Ei ikimailmassa! Paljon mieluummin hän kuolee nälkään täällä särkällä kuin elää sellaisen roskan joukossa.» Ja kun hän näillä ja muilla samantapaisilla sanoilla oikein oli sapettanut mieltänsä, kääntyi hän ympäri ja läksi kulkemaan pensaita kohti saaren toisessa päässä.

Silloin läksi hänen ystävänsä yksinään paluumatkalle ja rannalla oli häntä vastassa suuri ihmetys ja nauru. Mutta

sitte joukko hajaantui ja nauraen arveltiin, että kai joku käy noutamassa Jan Guldtin kotiin; eikä hänen kohtaloaan surtu sen enempää.

Mutta Karl Kröger oli huolissaan hänestä. Hän ei kuitenkaan seuraavana päivänä voinut tehdä mitään hänen hyväkseen, koska hänen täytyi auttaa äitiään, joka hänkin oli merimiehenleski. Tuuli oli kiskonut puhki ohuen kohdan hänen majansa olkikatossa ja molemmat parsivat nyt kattoa, poika ulkopuolelta, äiti sisäpuolelta.

Levottomuudessaan moitti poika alituisesti, että äiti liian hitaasti lähettää takaisin neulan, kun hän pistää sen hänen puolelleen, ja sanoi lakkaamatta: »äiti, neulokaa toki!» Äiti taas etsi turhaan pimeässä neulankärkeä, sillä poika haeskeli joka hetki silmillään Jan Guldtia särkältä, pisti neulan syrjään ja kuuli, otsa rypyssä, kumean äänen katon sisästä kyselevän: »Missä neula sitte on? Missä neula sitte on?» Kun katto vihdoin illalla oli tiivis, kiiruhti hän Jan Guldtin kotiin.

Hän kierteli mökkiä ja kurkisti ikkunasta sisään. Kun ei Jan Guldtia näkynyt, avasi hän varovaisesti oven ja pisti nenänsä tupaan. Kristiane Guldt istui lieden kivillä; hänen vierellään olivat sukka- ja paitakasat ja hän parsi niitä.

Karl Kröger kysyi syvällä, pidätetyllä äänellä, missä hänen poikansa oli.

Vaimo ei nostanut silmiään ja vastasi epäystävälliseen, tönkyään tapaansa: »Mitä se teihin kuuluu, missä Jan Guldt on? Vaikka olisi kuollut?»

»Voi», vastasi poika arvokkaasti, »minä olen aina ollut hänen puolellaan, koko elinaikani!»

Vaimo ei nostanut silmiään, mutta hän antoi pojan ystävyydelle sen verran arvoa, että vielä kerran avasi suunsa ja leppymättömällä epäluulollaan tokaisi tulemaan: »Ne rikkoivat hänen veneensä! Ja ne tekivät sen tahallaan! Ne ovat kaikki yhtä huonoa väkeä kuin Hollmannit!»

Poika veti kasvonsa takaisin ovenavauksesta ja laski hiljaa säpin paikalleen. Sitä tehdessä ja kuullessa salvan hiljaisen, varovaisen risahduksen, karkasi omituisesti hänen mieleensä ajatus, että Jan Guldt on mennyt tästä ovesta samalla tavalla kuin hänkin, yhtä varoen ja äänettömänä, ja oven salpa on samalla tavalla risahtanut. Hän hätkähti ja ajatteli vilpittömään, rehelliseen tapaansa: »Mitä kummaa tämä on? Hänhän on särkällä!» Mutta seuraavana hetkenä hänelle selvisi ihkasen selväksi, että Jan Guldt on käynyt täällä. Mistä äiti muuten olisi tietänyt veneen olevan rikki? Majaltaan ei hän voinut sitä nähdä; ja varmasti ei hän ollut puhunut kenenkään ihmisen kanssa. Jan Guldt oli siis yöllä uinut tänne ja sitte taas takaisin! Ja Karl näki aivan selvästi punertavatukkaisten pään yksinään ajelehtimassa aaltojen keskellä yössä.

Hän palasi kotiin ja koska hän neljästätoista ikävuodestaan huolimatta jo aikoja sitte oli ollut isäntänä talossa, sanoi hän äidilleen: »Niin on asiat. Ja sentähden minä tänä yönä annan itseäni korville ja valvon, sillä minä tahdon nähdä, tuleeko Jan Guldt särkältä tänne.»

Tunnin ajan hän seisoikin aidalla nuorten lehmusten siimeksessä, tähystellen hohtavalle rannalle ja siniseen yöhön, jossa taivas ja joki nukkuivat sylitysten, ja mietiskeli kaikessa levossa ja rauhassa mitä ihmeellisiä asioita hän saakaan nähdä ja kokea, kunhan hän tästä pääsee merille, kaukaisilla vesillä, väririkkailla rannoilla ja näköpiirin rajalla. Juuri hänen edessään virui onneton vene, johon ei kukaan ihminen vielä ollut uskaltanut kajota. Niin hän viipyi tunnin tai pari. Ja kun ei sittenkään tapahtunut mitään, tuntui hänestä, että on yhtä hyvä tähystellä istualta. Hän istuutui siis muurille, nojasi päänsä lehmukseen ja nukkui.

Hänen herätessään koleaan aamutuuleen ja selvitellessään, missä hän oli, näki hän Jan Guldtin

työskentelevän alhaalla hämärässä, veneen kimpussa. Hän raatoi sellaisella kiihkolla ja puheli niin kiivaasti itsekseen, että äänet selvään kuuluivat aamun pyhäisessä hiljaisuudessa. Hänen äitinsä, joka muuten ei lähtenyt kotoaan koko vuoden mittaan, seisoj hänen vieressään, auttaen voimiansa takaa. Hän piteli paraikaa kädessään suurta kiveä, jonka oli määrä painaa veneen kokkapuolta syvemmälle.

Karl Kröger luisui alas muurilta, meni heidän luokseen, yhtyi heidän työhönsä ja ajatteli: »Jos minä lausun sanankin, ja varsinkin jos minä puhun voimisesta tai työn heittämisestä tai muista sellaisista, niin hän paikalla paistaa itsensä Elbeen.» Ja niin hän vaikenj ja teki työtä. Kun he saivat työn valmiiksi — aamu jo koitti — niin äiti läksi heidän luotaan.

Silloin työnsivät he veneen vesille ja Jan Guldt astui veneeseen. Hänen ystävänsä kysyi tulisiko hän mukaan, mutta Jan Guldt ravisti päätään. Silloin sysäsi Karl Kröger veneen menemään, katsoi vielä hetkisen sen jälkeen, iloitsi siitä, että vene nyt oli tasapainossa ja alkoi astella kotiin päin.

Hän joi hitaasti ja nautinnolla aamukahvinsa. Sillaikaa puhui hänen äitinsä huolestuneena olkikatostaan, ehdotti että koko läntinen puoli katettaisiin uudelleen ja laski mitä se tulisi maksamaan. Sitte läksi poika blankeneseläisten tapaan, kuten sunnuntaiaamunakin, rantaan ja maihinnoususillalle.

Kun hän jonkun aikaa kylmästi ja tutkivasti oli katsellut ihmisiä ja varsinkin kaupunkilaisia, — joita veneet täynnä jo kiiruhti tänne, rupesi hän tähystelemään Jan Guldtin mutkiin ja äkkäsikin hänet paikalla. Hän risteili raikkaassa tuulessa edestakaisin sillan seutuvilla, näyttääkseen ihmisille miten koreasti hänen merisaaliinsa, hänen ruskea hahtensa halkoi vettä. Hänen edessään ja takanaan

luovaili sekä yksitellen että ryhmissä suurempia ja pienempiä purjeveneitä, joita oli tullut Oevelgönnestä. Äkkiä ilmestyi niiden taakse vielä valkoinen, ylhäinen jahti, jonka tangon nenässä oli Hollmannien kukko, Hampurin satamassa kutsuttu korppikotkaksi.

Lieneekö Jan Guldt kiihkossaan erehtynyt etäisyydestä vaiko purren kulkunopeudesta, vai leimahtava vihako häntä lienee vetänyt korppikotkan puoleen, vai lieneekö pieni, hento, valkopukuinen herra, joka jahdissa piti perää, todella tahallaan pitänyt alihangan puolelle peloittaakseen tai ärsyttääkseen pientä, ruskeaa alusta: Jan Guldt oli äkkiä poikkipuolin jahdin kokan edessä ja hetkisen myöhemmin vedessä, paikaton, keltaisen lakanan päällä, jahdin valkoisen, jyrkän kyljen vieressä. Villalakkinen matruusi veti hänet kannelle.

.Hän asettui maston juurelle, pidellen siitä kiinni, ja näytti katseellaan hakevan venettään, joka surkeassa tilassa, purje laahaten vedessä, ajelehti myötävirtaa. Itse asiassa ei hänen raivoisa kiukkunsa ja kaikki kiehuvat tunteensa tietäneet, miten ne yhtäikaa purkautuisivat ilmoille. Valkopukuinen herra oli naurahtanut ja laski tyynesti siltaa kohti, jolla puolet Blankeneseä tungeskeli. Jahti kosketti siltaa lepattavin purjein ja herra huusi Jan Guldtille, että hän toki liikkuisi ja lähtisi tiehensä.

Silloin käänsi poika raivoiset kasvonsa leimuavien silmien herraa kohti ja kiljahti kimakalla äänellä: »Vai sinä? Sinä olet tappanut isäni ja isoisäni?! Aiotko tappaa minutkin?! Senkin roisto!» Ja osoittaen häntä kädellään jatkoi hän: »Tuossa on Hollmann, joka hukuttaa väkensä, joka ... joka ...»

Samassa hetkessä hyökkäsi keltainen Paul Grien hengästyneenä esiin tungoksesta, näki Jan Guldtin läpimärkänä, ymmärsi paikalla yskän ja läjäytti iloissaan kämmenet reisiinsä, nauraen ja ääneen huutaen läpi